

Елена САЗОНОВА

г. Чернигов

ДИСГАРМОНИЯ ДУШИ В ПРОИЗВЕДЕНИИ «ПРЕДАТЕЛЬ» НАТАЛКИ КОБРЫНСКОЙ

В статье предпринята попытка заполнить пробел в исследовании новеллистики Н. Кобринской. Уточнена роль прозаического наследия галичской писательницы в контексте развития историко-литературного процесса рубежа веков. Рассмотрены поэтические и эстетические особенности идеологии автора на примере малоформатной прозы. Очерчена трансформация душевных переживаний героини эскиза «Предатель». Новое прочтение произведения дает возможность отойти от традиционных литературоведческих трактовок с точки зрения представлений о феминном и маскулинном. Замечено, что новелла строится как драма из жизни человека. Определено, что писательница проявила себя как талантливый рассказчик, мастер короткой фразы, художественной экспрессии, в то же время ей удалось довольно реалистично воссоздать действительность, избегая типизации.

Ключевые слова: Н. Кобринская, современное письмо, эскиз, душевные переживания.

Стаття надійшла до редколегії 07.04.2017

УДК 821.111'282.3(414)+821.111-144/"17"/"18"/"19"

Ольга СМОЛЬНИЦЬКА

м. Київ

mytholog7@gmail.com

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ БАЛАДИ РОБЕРТА БЕРНСА «THE LASS THAT MADE THE BED TO ME» (1795) З ДЖЕРЕЛАМИ КЕЛЬТСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ І ВИБРАНИМИ БАЛАДАМИ ДЖОНА КІТСА ТА РЕДЬЯРДА КІПЛІНҐА

У статті розглядається балада Роберта Бернса «The lass that made the bed to me», яка сюжетно зіставляється з баладами Джона Кітса «La belle dame sans merci» і Редьярда Кіплінґа «Brookland Road». Тексти об'єднані мотивами і спільним образом потойбічної героїні. Залучено український, кельтський, скандинавський контексти. Для аналізу беруться оригінали, переклади Миколи Лукаша, Василя Мисика та власні. Стаття пропонує поетологічний, перекладознавчий, компаративний, лінгвістичний, міфологічний, гендерний, юнґіанський методи аналізу.

Ключові слова: балада, переклад, шотландистика, компаративний аналіз, міф, кельти, феїри.

Сучасне українське перекладознавство позначається інтересом до шотландистики, де матеріалом аналізу стають передусім творчість Роберта Бернса (1759–1796), а також народні балади. Проте зв'язок між поезією названого автора і фольклором (на який часто спирався Бернс) в українстиці досі не виокремлений. Зокрема, актуальним є комплексний аналіз відомої балади «The lass that made the bed to me» (1795), яка побудована на романтичному каноні й має складну міфологічну основу.

Українська гуманітаристика активно досліджує шотландські та англійські балади, причому як теоретично, так і практично: вивчення балад у перекладознавчому, власне поетологічному, міфологічному та ін. ключах ілюструється власними перекладами авторів розвідок. Теоретична праця – монографія Л. Коломієць

«Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу. (На матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії)» (2004, у ній пропонується зіставлення перекладів М. Лукашем і С. Маршаком балади Р. Бернса «The lass that made the bed to me», без наведення інших україномовних версій цієї балади); теоретичні та практичні: праця І. Качуровського «Генерика і архітектоніка» (кн. 1, 2006), монографія М. Новикової «Міфи та місія» (2005) і статті та переклади вітчизняної шотландистики; стаття М. Стріхи і Олени О'Лір («Пісні шотландського Пограниччя» та їхнє українське відлуння», у: «Сучасність», 2012, ч. 7–8); М. Стріха, «Від перекладача. Три старовинні балади» – передмова до перекладеної ним добірки «Англійські та шотландські балади» у журналі «Всесвіт», 2016,

№ 1–2, а також численні переклади народних і літературних балад Британських островів (від І. Франка до сучасників: М. Стріха, Олена О'Лір та ін.). Здійснюється робота над корпусом текстів записаних і оброблених В. Скоттом балад (Олена О'Лір), англійських, шотландських, ірландських народних та літературних балад з різних джерел (М. Стріха, О. Смольницька), мови – як англійська (у тому числі у діалектах), так і скотс, Irish English тощо. Метод сучасного українського перекладознавства здебільшого схиляється до еквіритмічності та еквілінеарності, тобто школи Г. Кочура (хоча лексичне багатство і певна доместикація нагадують здобутки М. Лукаша). У зв'язку з цим можна згадати американський «менталізм», який апелює до «мислительних категорій [10, 356]; в історичному аспекті можна порівняти ситуацію з іспанськими поетами Відродження і бароко – «концептистами» (увага до змісту) і «культураністами» (увага до форми). Названа тенденція проявляється певною мірою у всі епохи, а новітнє вітчизняне перекладознавство розвивається особливо бурхливо і в плані методології. З огляду на постійне поповнення запасу перекладів текстів цього жанру вимагається компаративний аналіз, враховуючи зв'язок літературних і народних балад з іншими фольклорними жанрами (зокрема, бувальщинами).

Мета – здійснити комплексний компаративний аналіз балади Роберта Бернса з іншими джерелами. Завдання: 1) порівняти Бернсову баладу з баладами Дж. Кітса і Р. Кіплінга, створеними на схожий сюжет і базованими на кельтському фольклорі; 2) проаналізувати кельтське міфологічне підґрунтя (бувальщини, саги тощо) балади; 3) знайти сюжетні паралелі в інших творах англійського романтизму («Мазепа» Байрона).

1) Роберт Бернс. «Діва, яка постелила мені ложе» («The lass that made the bed to me»), 1795. На перший план в аналізі цього твору виступає історичний – про порятунок під час утечі на Північ майбутнього «веселого монарха» Карла II Стюарта [7, 86], де герою надається епічна функція (як і Генріху IV Наваррському в народних уявленнях). Але сюжет цієї балади, на перший погляд простої, насправді викликає відчуття ірраціональності (про що зазначила Л. Коломієць). Як пояснює дослідниця, герої балад поведуться аномально, бо цього вимагає жанр. Якщо персонаж справді покохав дівчину і обіцяв одружитися – то чому по-

кинув її, як видно з приспіву (або ж герої розлучилися)? Якщо ж почуття до неї остигли, то чому герой весь час згадує зведену панну (і помітно, що вона досі йому дорога)? Л. Коломієць аналізує текст за класифікацією В. Проппа («Исторические корни волшебной сказки») і доходить висновку, що сюжет можна віднести до відвідин героєм божества – наприклад, Кібелі. (Докладніше про це див. у монографії). М. Новикова, аналізуючи читацький подив від розвитку подій у баладі, стверджує, що у Р. Бернса якраз немає недомовок: «Подив адресовано іншому героєві, носію іншого світовідчуття» [7, 93], тобто для вічності, тоді як у перекладах (М. Лукаша і С. Маршака) це – осучаснення. На думку дослідниці, ліричний герой звертається до майбутніх реципієнтів з даліни спогадів. Отже, балада як укорінена у міфі і в літературному (бернсівському) варіанті архаїчна, що слід враховувати при перекладі.

Міфологічний і компаративний аналіз.

Сюжет балади мандрівний (М. Новикова наводить приклади билин та інших творів) [7, 89]. Але імпліцитна символіка тексту складна. Так, патерни вірша вкладаються в модель міфу чи казки (наголошую: неадаптованого фольклору): герой перебуває в дорозі, його спіткала негода або інша перепона, і тоді як чарівна рятівниця являється незнайомка, яка щиро приймає смертного в гарній оселі. (Аналогічний мотив – у поемі Дж. Н. Г. Байрона «Мазепа», «Мазерра», 1818: занесеного в Україну героя знаходить українська дівчина, тобто представниця покинутого ним, але насправді рідного, простору; жіночий персонаж описаний романтично, подібно до фейрі; проблемою молодого Мазепа було згубне кохання до жінки іншої культури, «екзотичної» напівпольки-напівтуркені). Отже, тут наявна *рятівна Аніма*. У Р. Бернса герой зазіхає на цноту божества і після цього не може залишитися з дівкою, що призводить до постійної туги за коханою. Висловлена спочатку дівчиною відмова вступити у зв'язок («Haud aff your hands, young man!» she said, / «And dinna sae uncivil be; / Gif ye hae ony luv for me, / O wrang na my virginie») [1] викликає асоціації з іншими баладами – шотландською народною «Аннакі Гордон» («Annachie Gordon», українською перекладена мною), де кохана бідного рибалки Аннакі, Джінні, видана заміж за нелюба, лорда Солтана, після вінчання довго відмовляється розділити ложе з нав'язаним чоловіком, доки її не примушує батько (далі Джінні

вмирає, як і Аннакі). В обох баладах – дівочий опір. Вочевидь, саме через те, що Бернсовий персонаж позбавив діву цноти, він не зможе повернутися до неземної коханої, адже порушив табу. Відтак, божество перестало бути божеством, тобто відбулася профаналізація сакрального, або ж міфологічна істота потрапила в біду (ніби царівна-жабка, в якій Іван-царевич спалив шкурку). Тут виникають асоціації з шотландськими чарівними тюнями – селкі (аналогічні персонажі є у скандинавському та ескимоському фольклорі), які стають дружинами смертних. Можна тлумачити текст балади і так, що герой перебуває в постійному шляху й тому змушений, як Одиссей, покинути потойбічну коханку. Вочевидь, архетипова іпостась персонажа, за К. Г. Юнгом, – Вічний Юнак (Puer Aeternus, лат. «вічний хлопчик»), тобто інфантильний чоловік, який не бажає дорослішати (часто це дитина), інакше кажучи – «синдром Пітера Пена». Такий герой не несе відповідальності за близьких і може бути жорстоким.

Якщо розвинути запропоновану ідею шлюбу (М. Новикова порівнює пробудження шотландської героїні з Мавкою у Лукашевій хаті – «Лісова пісня» Лесі Українки [7, с. 91]), то фольклор різних народів має схожі мотиви як до аналізованої балади, так і до драми-феєрії. Наприклад, «Золота папороть» («Zlaté kapradí») Яна Дрди (Jan Drda), створена за чеською народною казкою (екранізація 1963 р.): Юра купальської ночі зриває цвіт папороті, позбавляє цноти мавку Лесанку (володарку квітки; Лесанкою героїню називає Юра, бо зустрів її у лісі, але свого справжнього імені мавка так і не називає), і далі сакральна постать жінки-духа перемінюється на буденну дружину; в усіх наведених версіях міфу наведено мотив порушення табу (так, охоплений почуттям до негативної героїні – генеральської дочки, – Юра спалює чарівну сорочку від Лесанки і більше не зустрічає запізно оцінену ним кохану). Отже, скрізь наявний образ *чарівної (магічної) помічниці*.

Можна пригадати й сюжети ірландських бувальщин про фатальну зустріч смертного із сідою («ши», дослівно «жінкою з пагорбів»). Одна з таких оповідок будується на сюжеті про те, як Шон ішов пустищем і раптом побачив рудоволосу дівчину – *saíln gua*. (Рудий і червоний кольори у кельтів – ознака потойбіччя). Герой хотів позбавити її цноти (таким архаїчним жанрам, які походять з міфів, узагалі притаманні еротичні мотиви), але незнайомка зі сміхом

сказала: «Іншим разом» і зникла. Згодом Шон, ідучи пагорбом (ще один локус потойбіччя – царства сідів), щез невідомо куди; вважалося, що він провалився до царства фейрі (fairu) [6, 71]. Цілком можливо, що язичницька Аніма заманила чи буквально перемістила смертного до себе, у власний простір, до загробного світу. Можливо, ця спокусниця належала до Неблагого Двору (докладніше про фейрі див. : [8]). Аналогічні історії є в інших народів, але кельтський фольклор найбільш архаїчний. Можливо, Р. Бернс як справжній шотландець знав аналогічні кельтські оповідки і несвідомо використав мотив про чарівну зустріч і порушення табу. Ерос і Танатос як взаємопов'язані – атрибути кельтського фольклору як архаїчного.

М. Новикова нагадує про ініціативне значення дороги й розвиває символіку часопростору, зокрема, ночі, зими та півночі (ворожого напрямку), згадуючи як паралелі подорожі богатирів, ірландського Брана та ін. [7, 88–89]. В оригіналі перша строфа виразно демонструє зиму, січневий холод (Танатос): «When Januar' wind was blowing cauld, / As to the north I took my way, / The mirksome night did me enfauld, / I knew na where to lodge till day» [1]. Приховані кольорові асоціації: чорний (ніч; Північ; загальна ворожість простору) і білий (сніг). У тексті згадано січень – натяк на Новий рік, коли відкривається потойбіччя (пагорби), і смертні опиняються на межі з демонологічними істотами? Виникає асоціація з часовим пограниччям: герої фактично «провалюється» в щілину між світами, але його рятує незнайома дівчина, яка раптово з'явилася на шляху (також у стилі фольклорних оповідок). Якщо розвивати тему Півночі: у шотландському контексті можна провести паралелі з циклом про феніїв (фьянів), зокрема, подорожжю Фінна у Лохланн (землю вікінгів, Скандинавію) і дивний порятунок героя, якого вже хотіли піддати ганебній страті. Тут виразна бінарна опозиція свого/чужого простору: у чужому герой стає беззахисним. Аналогічно Лохланн як ворожа кельтам земля згадується в анонімній давньо- та ірландській поезії (перекладеній Оленою О'Лір), оскільки вікінги здійснювали загарбництво, зокрема, в ірландських монастирях. Водночас переплетені мотиви (як вербальні, так і образотворчі – в орнаментах) кельтського і скандинавського мистецтва, а також численні археологічні знахідки не завжди з'ясованого походження і значний відсоток саме скандинавських генів у шотландців

та англійців промовляють про крос-культурний аспект.

Перекладознавчий аналіз. М. Лукаш переклав Бернсову баладу у 1950-х рр., під назвою «Пригода», змінивши розмір і українізувавши твір, додавши доместикованих прикладок з внутрішньою римою («коси – золоті розчоси» [2, 179]; в оригіналі: «Her hair was like the links o' gowd» (виділення моє. – О. С.) [1] – не просто «кільця» чи «локони», «кучері», але тут виникає й асоціація зі складними кельтськими зачісками доби язичництва або зачісками сід в ірландських скелах – сагах; у даному разі українською *links* можна відтворити як «плетениці»), усталених епітетів («яра свічка» [2, 179]) і пестливих слів. Ця лексика вживається в народних піснях, які були щедрим джерелом для згаданого «Моцарта перекладу». Деякі поетичні звороти названої балади, на думку перекладача, не притаманні українському мисленню, він замінив: наприклад, замість відтворення оригінальної метафори про щоки, схожі на занурені у вино лілеї («Her cheeks like lilies dipt in wine» [1]), М. Лукаш використав не менш цікавий зворот високого стилю: «В неї личко із лілей і лала» [2, 179]. Візуально (кольоративно) це можна вважати вдалим заміником оригінального вислову (у моєму перекладі: «Волосся в неї – золоте, / Слонова кость – зубів разки, / І мов лілеї у вині – / Рум'янци кожної щоки» [1, 3]). Портрет ідеальний – і в оригіналі, і в перекладі М. Лукаша. Опис пісенний, узагальнений і водночас викликає асоціації з неземною красою, властивою богиням, а не смертним.

Раніше (1940-ві рр.) російською вірш переклав С. Маршак (під назвою «Ночлег в пути»), скоротивши опис зовнішності дівчини, випустивши два рефрени і додавши зайву строфу (докладніший аналіз двох перекладів: [7, 86–94]). К. Чуковський, з огляду на цензуру оминувши сакральний зміст балади, стверджував, що в точному перекладі Бернсові звороти (*rose lips; Her teeth were like the ivory; Her limbs the polish'd marble stane* [1] тощо) прозвучали б «стертим шаблоном» [9, 312] (радянська школа перекладу передбачала відмову від «вычурности» [9, 312], хоча для носія мови наведені оригінальні вислови не шаблонні й не заскладні; звичайно, справжні майстри оминали правила надмірної простоти там, де вона була зайва). Слід зазначити, що у М. Лукаша, попри порушення еквіритмічності та інших формальних рис оригіналу, збережено архетипну основу, у

тому числі канву Бернсової балади: там, де С. Маршак припускав скорочення та вилучення, М. Лукаш вдало компенсував неминучі втрати перекладу власними знахідками.

2) Джон Кітс, балада «La Belle Dame Sans Merci» (1819). Відомий твір, своєрідне кредо чи маніфест романтизму. Назва у перекладі з фр. – «Прекрасна Безжальна Дама». Балада має складну ритмічну побудову. Сюжет поширений в англійській і шотландській народній поезії: лицар зустрічає прекрасну даму, яка виявляється фейрі. Найвідоміша балада на цей сюжет – «Томас Лермонт з Ерсілдуна» (або «Томас Ричмач», українською розширений варіант переклала Олена О'Лір; обробку Р. Кіплінгом, «Останню пісню Чистого Томаса», переклав В. Чернишенко). Але ім'я героїні Дж. Кітса свідчить про відтворення куртуазного культу Прекрасної Дами, яка виступає безжальним божеством. Автор запозичив таке трактування із середньовічної провансальської поезії: схожа тема є у старофранцузького поета Алана Шартъє (1385 – бл. 1433), якого англійською мовою переклав Дж. Чосер. Також Дж. Кітс звертався до «Королеви фей» Е. Спенсера і «Анатомії Меланхолії» Р. Бертонна. Імовірно, що поет узяв мотиви і з драматургії В. Шекспіра – варто згадати фею Титанію і саму атмосферу «Сну літньої ночі», або ж опис королеви Меб у «Ромео і Джульєтті». Узагалі староанглійська література мала достатньо розроблену образну систему персонажів, запозичених із фольклору, тому романтики з прагненням змалювати недосяжну мрію спиралися на відомі з дитинства усні джерела: легенди, повір'я, забобони, перекази, балади, пісні, загадки тощо – які функціонували до вікторіанської епохи включно.

Спільні риси Кітсової героїні з Бернсовою: неземне походження дами підкреслюється її дикою темпераментною натурою і «дикими очима» (цей самий епітет стосується безіменної української дівчини у «Мазепі»; проаналізовано С. Павличко); у перекладі В. Мисика прямо заявлено, що красуня – «дитина фей» [4, 122]. Те, що герой робив незнайомці гірлянду та вінки, означає і поклоніння божеству (=Прекрасній Дамі), і язичницький обряд, а може, і відгомін шлюбної церемонії. У будь-якому разі, описано містерію. У Р. Бернса діва сама відпиває з чаші (певно, весільної). У Дж. Кітса дама (фейрі) давала лицарю магічну їжу потойбіччя (частий кельтський мотив) – мед, дикі трави і росу, смаком як манна: у В. Мисика: «Вона для мене

дикий мед, / Солодкий корінь добула» [4, 123]; у моєму перекладі: «І був дання солодким смак, / Роса – як манна і меди» [5, 2–3]. Спживши неземну їжу, смертний опинився у владі безсмертної. Після прийняття лицаря у гроті героїня заридала (як дівчина у Бернса, що після любовної ночі дорікала герою). Грот означає і печеру, пагорб (царство фейрі), і Венерин грот. Плач – і туга за втраченою цнотою, і жаль до смертного, якого фатальна героїня не може не приректи на загибель. Лицареве видіння про жертв цієї фейрі далі завершується сюжетним ходом, притаманним бувальщинам, міфам, казкам та іншим жанрам різних народів про зустріч смертного з потойбічним персонажем (наприклад, лісовиком), віддзеркаленими у сновидіннях як архетипи: «І я прокинувся на горбі, / На льодяних гірських вітрах. // І ось чому я досі тут, / Блукаю наче диво з див, / Хоч в ставі в'яне осока, / Й замовкнув спів» [5, 3]. Прикметно, що, як і у Р. Бернса, простір тут описаний як холод і пустельна самота; пора року, вочевидь, осінь (можливо, натяк на Самайн – кельтський Новий рік, «час великих помилок» і зустрічей із сідами). Лицареві тужні блукання нагадують лунатизм, це сон наяву, сам образ юнганський. Анормальне почуття, яке викликала безжальна дама, нагадує опис реакції смертних на сід (наприклад, скела про Федельм Яснокошу), «любовного балакуна» ганконера, та ін.

3) Редьярд Кіплінг, «Бруклендська дорога» («Brookland Road») – збірка казок «Нагороди і феї» («Rewards and Fairies», 1910, український переклад назви – «Скарби та феї»). Вірш побудований як балада, завершує трагічну казку «Марклейкські чаклуни» («Marklake Witches», українською перекладена мною 2014 р.). Дія казок з двох збірок про Пака і конкретного вірша відбувається в графстві Сассекс. Як і у Р. Бернса, безіменний герой твору (побудованого як народна балада) зустрічає незнайому дівчину, але якщо у шотландського поета наголошено тільки на пограничній ситуації («в ніч під хуртовину» [2, 178]), то у Р. Кіплінга – конкретніше: червневої ночі, тобто напередодні Іванова дня (аналог – Івана Купали), у перекладі – «купальської»; з нічною негодою у Р. Бернса пейзаж балади об'єднує імла, в якій блукає герой після втрати коханої [3, 309–311]. До речі, саме на Купалу головні герої, діти Ден і Уна, викликали Пака, який відчинив їм Чарівні Пагорби, знайомлячи з постатями минулого (казка «Віландів меч», переклав В. Чернищенко). Об-

раз дівчини у вірші нагадує фейрі, оскільки в оповіді фігурують зелені вогні (чи ліхтарі) – атрибут цього клану [11, 409]. Так само, як і потойбічні істоти, незнайомка несподівано зникає, а герой відчуває ірраціональну тугу за нею, яка, може, призведе до смерті.

Таким чином, здійснений компаративний аналіз виявляє спільні мотиви у трьох наведених баладах: «The Lass That Made The Bed To Me» Р. Бернса, «La belle dame sans merci» Дж. Кітса та «Brookland Road» Р. Кіплінга: сакральний часопростір, мотив шляху (ініціація), головні герої – архетипова пара закоханих, безіменні; героїня – язичницьке божество (з клану фейрі), чарівна помічниця; любовні стосунки; табу і його порушення; фатальне розлучення смертного і безсмертної; ірраціональна, танатологічна туга головного героя за втраченою коханою; виразний кельтський контекст, незважаючи на те, що в цьому переліку тільки Р. Бернс шотландець, а інші англійці. Отже, ці балади, попри літературне походження, фактично являють собою міф і побудовані як міфологічна модель. Імплицитні мотиви цієї моделі (рятівна Аніма в іншому просторі, який рідний для неї) застосовуються й в інших творах англійського романтизму («Мазепа» Байрона). Робота має перспективу продовження з огляду на необхідність докладніше висвітлити зв'язок з кельтським фольклором – бувальщинами, які майже не перекладені українською мовою.

Список використаних джерел

1. Бернс Р. Діва, яка постелила мені ложе («The Lass That Made The Bed To Me»), 1795 / Роберт Бернс / З шотландського діалекту переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2014. – 3 с. (З неопублікованого архіву Ольги Смольницької).
2. Бернс Р. Пригода / Роберт Бернс // Лукаш М. О. Від Боккаччо до Аполлінера / Переклади / Микола Лукаш / Ред. упоряд., авт. передм. М. Н. Москаленко. – К.: Дніпро, 1990. – С. 178 – 180.
3. Кіплінг Дж. Р. Бруклендська дорога (Brookland Road) / Джозеф Ред'ярд Кіплінг / Переклала Ольга Смольницька // Кіплінг Дж. Р. Сім морів: Поетичні твори / Джозеф Ред'ярд Кіплінг; упоряд. В. Чернищенко. – Англ. мовою з паралельним українським перекладом. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. – С. 309 – 311.
4. Кітс Дж. La belle dame sans merci / Джон Кітс / Переклад Василя Мисика // Кітс Дж. Поезії. – К.: Дніпро, 1968. – С. 122 – 124.
5. Кітс Дж. La Belle Dame Sans Merci / Джон Кітс / З англійської переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2013. – 3 с. (З неопублікованого архіву Ольги Смольницької).
6. Михайлова Т. А. «Рыжая девушка», или о цвете волос как знаке принадлежности к иному миру в ирландском фольклоре / Т. А. Михайлова // Миф в культуре: человек – не-человек / Ред. Л. А. Софронова, Л. Н. Титова. – М.: Изд-во «Индрик», 2000. – С. 71.

7. Новикова М. Міфи та місія / Марина Новикова. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 432 с.
8. Смольницька О. Філософські засади поезії Ред'ярда Кіплінга в українознавчому аспекті (на матеріалі малодослідженої лірики) / Ольга Смольницька // Сучасний Кіплінг – нові акценти інтерпретації: матеріали конференції. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – С. 36 – 42.
9. Чуковский К. Высокое искусство / Корней Чуковский // Чуковский К. Собрание сочинений: в 6-ти т. – Т. 3. – М. : Худ. лит., 1966. – С. 312.
10. Якобсон Р. Двадцатый век в европейском и американском языкознании: тенденции и развитие / Роман Якобсон / Пер. с англ. А. И. Полторацкого // Якобсон Р. Избранные работы / Роман Якобсон / Переводы с английского, немецкого, французского языков ; сост. и общая редакция доктора филологических наук В. А. Звегинцева; предисловие доктора филол. н. Вяч. Вс. Иванова. – М. : Прогресс, 1985. – С. 356.
11. Brookland Road – Бруклендська дорога / Коментарі до віршів // Кіплінг Дж. Р. Сім морів : Поетичні твори / Джозеф Ред'ярд Кіплінг ; упоряд. В. Чернишенко. – Англ. мовою з паралельним українським перекладом. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. – С. 409.

Джерело ілюстративного матеріалу

1. Burns R. The Lass That Made The Bed To Me (1795) / Robert Burns // Complete Works. – Available at: <http://www.robertburns.org/works/523.shtml>. – Accessed: 22.03.2017.

Olga SMOLNYTSKA

Kyiv

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE BALLAD BY ROBERT BURNS «THE LASS THAT MADE THE BED TO ME» (1795) WITH THE SOURCES OF THE CELTIC FOLKLORE AND THE SELECTED BALLADS BY JOHN KEATS AND RUDYARD KIPLING

The article analyzes the ballad by Robert Burns «The lass that made the bed to me» which fibula is compared with the ballads by John Keats «La belle dame sans merci» and Rudyard Kipling «Brookland Road». The texts are associated by the motives and the common image of supernatural heroine. The Ukrainian, Celtic, Scandinavian contexts are given. The analysis is made to the originals and translations by Mykola Lukash, Vasyl Mysyk and own ones. The research offers poetological, translation studies, comparative, linguistic, mythological, gender, Yung methods of analysis.

Key words: ballad, translation, Scottish Studies, comparative analysis, myth, the Celts, fairy.

Ольга СМОЛЬНИЦКАЯ

г. Киев

КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ БАЛЛАДЫ РОБЕРТА БЕРНСА «THE LASS THAT MADE THE BED TO ME» (1795) С ИСТОЧНИКАМИ КЕЛЬТСКОГО ФОЛЬКЛОРА И ИЗБРАННЫМИ БАЛЛАДАМИ ДЖОНА КИТСА И РЕДЬЯРДА КИПЛИНГА

В статье рассматривается баллада Роберта Бернса «The lass that made the bed to me», которая сюжетно сопоставляется с балладами Джона Китса «La belle dame sans merci» и Редьярда Киплинга «Brookland Road». Тексты объединены мотивами и общим образом потусторонней героини. Привлечено украинский, кельтский, скандинавский контексты. Для анализа берутся оригиналы, переводы Микола Лукаша, Васыля Мысыка и собственные. Статья предлагает поэтологический, переводоведческий, компаративный, лингвистический, мифологический, гендерный, юнгианский методы анализа.

Ключевые слова: баллада, перевод, шотландистика, компаративный анализ, миф, кельты, фейри.

Стаття надійшла до редколегії 22.03.2017